

grunden. For saa vidt man maatte være tilbøjelig til at udfille §§ 6, 7 og 8, saa vil en stor Del af de andre Lovforsøgsmaal, der kunde opstaa, faae boit eller tabe i Interesse. Jeg antager derfor, at jeg helst snarest mulig bør udtale mig om, hvorledes jeg stiller mig med Hensyn dertil, men for ved samme Leilighed at blive færdig med, hvad jeg kan have at erindre imod, hvad der blev sagt af det ærede 2det Medlem for 1 Ode Kredts (Sessøn), skal jeg tillige berøre enkelte af de andre Punkter, som han fremkom med i sit Foredrag. Jeg skal saaledes først gjøre den Bemærkning, at jeg maa fastholde den Formening, at Lyendeforholdet er et Kontraktforhold og ikke kan betragtes som Andet, men, som sagt, et Kontraktforhold, der for saa vidt er af en eiendommelig Natur, som det forudsætter en Samleven i Husbondens Hus og en Række af daglige Pligter, som ikke lade sig enkeltvis opregne i Forveien. Den Omstændighed, at Retsforholdet har denne Karakter, kan imidlertid ikke udelukke, at det maa kaldes et Kontraktforhold, og hvad det angaar, at der eksisterer en Lyendelov, som opregner en hel Mængde enkelte Virkninger af Forholdet, da maa jeg dertil bemærke, at det heller ikke er noget Bevis imod, at det er et Kontraktforhold; thi der er mange Kontraktforhold, der i Følge deres Natur kræve deklaratoriske Lovbestemmelser, som i større eller mindre Omfang angive de Pligter, som der kan være Tale om for Parterne. Dette gjælder f. Ex. ogsaa om Retsforholdet imellem Skipperen og Matroserne og tildels om Retsforholdet imellem Jordrotten og Jæstehønderne. Det er lutter Retsforhold, hvor vi have Exempler paa temmelig vidtløftige Lovgivningsbestemmelser, som søge at opregne Rettigheder og Pligter i det enkelte Forhold, og som vel netop gjøre dette, fordi det er vanskeligt for Parterne i en Kontrakt at være udtømmende i saa Henseende. Men alt dette gjør jo dog ikke, at Nogen tager i Betænkning at kalde disse Forhold for Kontraktforhold. Desuden gad jeg vide, hvad Lyendeforholdet skulde være, naar det ikke var et Kontraktforhold? Jeg veed ikke, hvorledes man saa overhovedet vilde kunde finde noget retsligt Grundlag for de gjensidige Rettigheder og Forpligtelser, som skulde udspringe af dette Forhold? — Jeg skal dernæst sige et Par Ord med Hensyn til den Paastand, som fremkom fra den ærede Talers Side, nemlig at den ensidige Paategning af Husbonden i Studsmaalsbogen maatte betragtes som afgivende et Bevis imod Lyendet og i fornødent Fald ogsaa overfor Trebdiemand. Dertil skal jeg sige, at jeg kan ikke frastalde den Anskuelse, at det kan den ikke gjøre, thi selv om man vil bygge noget Soregent derpaa, at denne Paategning meddeles kort efter, at Retsforholdet er afluttet, og at Lyendet strax faar sin Studsmaalsbog tilbage, saaledes at det har Afgang til at kontrolere, at der ikke er skrevet Andet eller Mere i Paategningen end det, der

skulde skrives, saa er alt dette dog alligevel ikke tilstrækkeligt, thi for det Første kan Trebdiemand jo slet ikke vide, om Forholdet har været saaledes, at Lyendet virkelig i det givne Tilfælde har haft Afgang til strax at kontrolere, hvad der blev skrevet i Bogen, og for det Andet vil jeg bemærke, at det heller ikke er almindeligt, at det gaar saaledes til. I det Mindste er det meget almindeligt, at det gaar til paa en helt anden Maade, thi det er ikke ualmindeligt, at Husbonden, naar han har fæstet Lyendet, beholder Studsmaalsbogen i sit Værg, indtil Lyendet kommer i Tjenesten, hvilket efter Omstændighederne maaske kan være flere Maanedes, og der vil altsaa det Raisonnement, at Lyendet strax har Afgang til at se, hvad der er skrevet, ikke passe. Det maa altid stille sig saaledes, at det overfor Trebdiemand vil staa som Noget, han ikke kan vide, hverken om Lyendet har haft Afgang til at protestere i Tide, eller om det har protesteret eller ikke. Det kan Trebdiemand ikke se paa selve Studsmaalsbogen, og derfor tror jeg, at naar en Paategning skal tillægges Retsvirkning af den Art, som her er omtalt, overfor Trebdiemand, saa er det nødvendigt, at den maa være understreven af begge Parter, og jeg kan heller ikke se, at der deraf kan følge nogen videre Ulempe. Men det, som jeg antager var Sovebsagen ved den ærede Talers Bemærkninger, var at gjøre gjældende, at dette hele Paategningsystem var — som han kaldte det — uklart og indviklet, og at man som Følge deraf hellere rent burde forlæste det. Jeg skal dertil bemærke, at uklart er det ikke, thi Bestemmelseerne ere tydelige nok for dem, der ville gjøre sig tilstrækkelig Uleilighed med at studere dem. Det er og maa isølge sin Natur være et noget indviklet Forhold; det kan, som jeg allerede forrige Gang bemærkede, ikke være anderledes. Naar man kommer ind paa denne hele Tankegang, saa drager det ene Skridt med Nødvendighed det andet efter sig, men der er ikke noget uklart deraf, og jeg maa ogsaa sige, at noget særdeles Indviklet eller Vanskeligt er der heller ikke deraf i den Forstand. I det Mindste synes det mig, at samtlige disse Regler følge ganske naturligt den ene af den anden, saaledes, at der ikke hører megen Røgt til at indse, at naar det ene er, saa maa det Andet ogsaa være. At der, naar Paategning kan fordras, maa være Straffesfølger for den, der retsstridig vægrer sig ved at give den, er jo dog en Selvsølge, og at en saadan Bestemmelse staar i Lovforslaget, kan hverken gjøre det uklart eller indviklet. At fremdeles, naar den ene Part kan fremtvinge Paategning mod den anden Parts Villie, der da for denne maa være let Afgang til at faae Paategningen hævet, anser jeg ogsaa for Noget, som i og for sig ikke kan tvivles om. Flere ærede Talere, som have drølet ved dette sidste Punkt, ere uden videre gaaede ud fra, at Lyendet altid har Ret og have sagt, at saa